

Letnična lista: --
 Celoletno . . . K 10—
 Pol leta . . . 5—
 Četrtilno . . . 250
 Mesечно . . . 1—
Dunaj Avstrije: ----
 Celoletno . . . 15—
Posamezne številke
 — 10 vinarjev. --

STRAŽA

Insarati ali oznanila
 se računajo po 12 v.
 od 6 redne petkovske
 večkratnih oznanilnih
 popust.
„Straža“ izhaja v po-
deljek in petek popoldne.
 Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo in upravnništvo: Maribor
 Koroška ulica. 5. — Telefon št. 113.

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo.

Z uredništvom se more govoriti
 vsak dan od 11.—12. ure popoldne.

Najnovejše avstrijsko uradno poročilo.

Dunaj, 16. dec.

Vzhodna bojišča.

**Včeraj se je v Brest-Litovsku
sklenilo za vse ruske fronte pre-**
mirje, ki bo trajalo najmanj do 14.
januarja.

Italijansko bojišče.

V ozemlju Col Caprile so avstro-ogrski
polki izpopolnili svoje uspehe, pri čemer je prišlo
v naše roke zopet 100 vjetnikov.

Iz nemškega poročila.

Berolin, 16. dec.

Francosko bojišče.

Živahni artilerijski boji od Skarpe do Oise.

Vzhodna bojišča.

V Brest-Litovsku so dne 15. decem-
bra Nj. Kraljevska Visokost maršal princ
Leopold Bavarski in zastopniki zaveznih sil
sklenili pogodbo premirja z Rusijo za
čas 28 dni, veljavno od 17. decembra 1917
opoldne naprej.

Macedonsko bojišče.

Živahno delovanje Angležev med Vardar-
jem in Dojranskim jezerom.

Pogajanja za mir.

Iz Berolina poročajo, da bo sklenjeno pre-
mirje, če ne bo odpovedano po sedemdnemnem
roku, trajalo avtomatično naprej. Premirje se
razteza na vse bojne sile na suhem, v zraku
in na morju vseh front na vzhodu. Po točki
9 pogodbe se začnejo sedaj v zvezi s podpi-
som premirja pogajanja za pravi mir.

Taifun na Japonskem.

Na Japonskem je divjal velikanski vihar
„taifun“. Število mrtvih je ogromno. Škoda
znaša nad 250 milijonov frankov. Porušeni
je 300 hiš, 150.000 hiš je preplavljenih.
200.000 oseb je popolnoma brez strehe. Več
vasi v okolici Tokija je popolnoma porušeni.
V mestu Sinamura so našli 3.000 mrtvih. Mal
otok pri Dryasu je izginil, prebivalci so izgi-
nili.

Novi namestniki

Iz Dunaja poročajo, da bo višji dvorni
mojster princ Hohenlohe prevzel namestništvo
na Nižje-Avstrijskem; nižjeavstrijski namestnik
Bleyleben pa bi prišel za namestnika na Šta-
jersko. Bleyleben ne zna slovensko, Hohenlohe
pa zna.

Govor dr. Koroseca v dele- gaciji

V vojnem odseku avstrijske delegacije je dne
12. decembra imel poslanec dr. Korosec govor, v
katerem se je uvodoma skliceval na izjavo Wolfve-
ga urada z dne 10. decembra, glasom katere se je
izkazalo za nemogoče, da bi se takoj začelo razmo-
trivati mirovno vprašanje z ruskim armadnim vodst-
vom, ker so baje bila obojestranska pooblastila ne-
zadostna. Samoumevno si želi vsakdo izvedeti, za
katerega izmed predlogov ruskega armadnega vodst-
va, ki so bili priobčeni po časopisju, naši pooblaš-
čenci niso imeli nobenega pooblastila. Zlasti je iz go-
spodarskih razlogov zelo velike važnosti, da se ar-
madno vodstvo izjavi o točki glede nameravane vr-
nitve obojestranskih vojnih vjetnikov v domovino.

Govornik prosi z ozirom na to, ker je zbolel
naš zunanji minister in ker so se baje gibala dose-
danja pogajanja samo v vojaškem okvirju, tudi voj-
nega ministra, da poda pojasnil o pogajanjih za pre-
mirje. Ker je iz poročil Wolfvega urada, če se jih
prav čita, razvidno, da je samo izpraznitev otokov
v Rigaškem zalivu nepremagljiva ovira za sklepan-
je premirja, bi govornik zlasti glede te točke rad do-
bil pojasnil.

Nadalje je govornik pripomnil, da ne samo sle-
hern kristjan, ampak tudi vsak občanec zasleduje z
velikim strahom boje, ki se odigravajo za sveto me-
sto Jeruzalem. Vse navdaja velika skrb, da bi tamo-
šnja svetišča, ki so milijonom in milijonom draga,
postala žrtev razdejanj, povzročenih vsled vojne. V-
praša torej vojnega ministra, je-li v položaju, da že
danes, ako je mogoče, poda natančnejših pojasnil o
dogodkih pri Jeruzalemu in elasti o uplivanju volne
na svetišča tega mesta; ako bi pa, to ne bilo mogo-
če, bi naj v poznejšem času podal tako naznanilo.
Vsem kristjanom je tudi zelo mnogo do tega, da tu-
di druga sveta mesta v Palestini ne bi postala žrtev
razdejanj vsled vojske. Vpraša nadalje vojnega mi-
nistra, ali bi ne mogel najti primernega pota, da bi
se na armade, ki se vojskujejo v Palestini, upliva-
lo v tem smislu, da bi se po možnosti varovali tamo-
šnji sveti kraji.

Nadalje omenja govornik interpelacijo poslan-
ca Polonija v ogrskem državnem zboru, češ, Ogrs-
ka je dala več vojskujočega se vojaštva kakor Avst-
rija, in na odgovor, ki ga je na to interpelacijo dal
honvedski minister Szurmaj, kateri je, čeprav je u-
temeljeval dejanske razmere, vendar naznanil ogrski
poslanski zbornici, da bo ogrska vlada posredovala
ne samo pri avstrijski vladi, ampak tudi pri vojnem
ministru, da se bo odpomoglo tem razmeram. Tudi
tukaj se zopet kaže stremljenje Ogrov, da bi kolikor
le mogoče odvalili od sebe vse neprijetnosti vojske,
in da bi jih naložili na rame drugih. Izvajanjem
ogrskega honvedskega ministra bi še bilo pristaviti,
da je vzrok nižjega odstotka za vojno sposobnih v
Avstriji tudi ta, ker težavnejše obdelovanje avstrijs-
ke zemlje potrebuje več kmetovalcev, ker ima Avst-
rija več takih kvalificiranih delavcev, ki se jih mo-
ra uporabljati v tovarnah za izdelovanje municije,
in ker so — kakor je splošno znano — prehranje-
valne razmere na Ogrskem mnogo boljše, kot v Av-
striji. Unati je treba, da se vojni minister tozadev-
nemu pritisku Madžarov ne bo udal. Madžari so že
iz moralnega vzroka obvezni, da nosijo večja bre-
mena kakor mi. Tamkaj se nahaja večina še vedno
v taboru vojnih hiškačev in vemo tudi, da se ved-
no še nahaja na Ogrskem glavni netilec sedanjega
svetovnega požara, ki se zove grof Tisza. Vojnega
ministra se snlohi mora prositi, da se odločno ustavi
naraščajočemu uplivu Madžarov v naši armadi.

Saj vendar ogrska armadna politika stremi za
tem, da bi v armadi dobila pretežni upliv. Kot sred-
stvo za doseg tega cilja se zlasti povdaria, češ, da
je bilo to, kar so storili Madžari v tej svetovni vo-
ni, prvovrstno. Govornik o tej zadevi ne mara go-
voriti obširno, ker si sam o tem ne more narraviti no-
bene sočutja, toda, kolikor se nač čuje od moštva in
častnikov, se mora dvomiti nad tem, da bi bilo prvo-
vrstno to, kar so Madžari storili v tej svetovni vo-
ni. Jako čudno je, da ogrske čete večkrat, ko se jih
na pritisk vlade od vrhovnega armadnega poveljst-

va posebno pohvali, že v bližnjih dneh napravili
gramoto taki pohvali. Tako je bilo v deseti soški bit-
ki pri Kostanjevici in še nedolgo od tega ob reki Pi-
avi. Kjer se je reklo, da so se Ogri posebno odliko-
vali, so bili hrvatski domobranci tisti, ki so bili od
Ogrov ozračeni za ogrske honvedne čete. Da imajo
hrvatske čete, čete iz alpskih dežel, med njimi tudi
nemške čete, največji delež na krasnih uspehih na-
še armade, je znano ne samo v naši armadi, ampak
tudi v Nemčiji pri merodajnih najvišjih osebah. Ka-
ko so madžarski elementi ropali in plenili pri avst-
rijskih državnih podanikih, o tem se bo pozneje do-
prinesel dokaz. Saj je armadno vrhovno poveljstvo
bilo prisiljeno, da je moralo v Galiciji ščititi poljske
in rusinske kmete pred takim načinom madžarskega
osvobojenja.

Na enak način je vsled madžarskih čet moral
trpeti tudi naš jug. Kot dokaz služijo nebrojne pri-
tožbe iz dobe zadnje ofenzive. Nasprotno pa niso ni-
koli našle slovenske čete priznanja od strani arma-
dne uprave, čeprav so se vselej izkazale za hrabre.
O slovenskih in hrvatskih četah kot takih ni bilo,
izvzemši čet hrvatskih domobrancev, nikdar pohval-
ne besede. Polki so se vselej navajali le samo po
številkah, ali se je pa govorilo splošno o četah iz
alpskih dežel, in vendar je doprinesel slovenski na-
rod največ žrtev, ker je kot najbolj zdrav avstrijski
narod dal razmeroma največje število za vojaško slu-
žbo sposobnih vojakov. V zaledju se ni pripetil niti
eden slučaj izdajstva, nasprotno je pa slovensko lju-
dstvo na najpožrtvovalnejši način podpiralo čete,
kar bo mogel potrditi iz lastne izkušnje tudi vojni
minister, kateri je pri Slovencih v najboljšem spo-
minu. Madžarski upliv v vojni upravi sega danes
tako globoko, da se v zadnjem času govori o razde-
litvi vojnega ministrstva v dva dela, v avstrijsko in
ogrsko vojno ministrstvo. Govornik prosi vojnega
ministra pojasnila, koliko je resnice na tem. Vojno
ministrstvo kakor tudi generalni štab sta vedno bolj
izročena madžarskemu uplivu. Nekaj posebnega je
pa to, da je izročeno vodstvo vojn nadzorovalnega u-
rada dvema madžarskima častnikoma. Vsa zatiran-
ja, ki jih je pripisovali na rovaš vojn nadzorovalne-
mu uradu, vse aretacije in zaprtja avstrijskih pođa-
nikov slovanske narodnosti, vsa tlačenja slovanske-
ga časopisja je zakrivil madžarski upliv vojn nadzo-
rovalnega urada. Kar najodločnejše se moramo za-
varovati zoper kršitve državnih osnovnih zakonov,
in zahtevati se mora, da se kar najhitreje odstrani
nedostatek, da bi eksponenti madžarske oligarhije iz-
vrševali oblastvene pravice avstrijske države.

Kaj žalostno poglavje so grozna preganjanja,
katera so morali Jugoslovani pretrpeti od strani vo-
jaštva za časa vojske. Nočem zadeve posplošiti in ho-
čem konstatirati, da so med vojaštvom tudi častne iz-
jeme, ki bi bile naklonjene Jugoslovanom. Krivo te-
ga sistema ni samo vojaštvo, ampak tudi politične o-
blasti, ki si svojih dolžnosti nasproti vojaštvu niso
bile sveste. Pri vojaških oblastvih je vladalo nazi-
ranje, da je „avstrijstvo“ istovetno z „nemštvom“, v-
sied česar so slehernega, ki ni bil prijaznega miš-
ljenja nemštvu, smatrali kot Avstriji sovražnega. To
naziranje in z njim združen razvit in obsežen de-
muncijantski sistem je povzročil strahovito in grozno
preganjanje Jugoslovanov. Govornik navaja celo vr-
sto slučajev, ko je vojaštvo na podlagi grdi denun-
cijacij aretiralo nedolžne osebe, mnogi so bili po ne-
dolžnem obsojeni, mnogi brez obsodbe usmrčeni.

V Bosni so bili sistematično ustanovljeni in or-
ganizirani varnostni vojaški oddelki z namenom, da
sovražno postopajo proti slovanskemu, zlasti srbske-
mu prebivalstvu. Najmanj desetstisoč nedolžnih ljudi
je bilo žrtev tega sistema.

V trdnjanskem okraju Trebinje so se takoj ob
izbruhu vojske napolnile ječe z uglednimi državlja-
ni in že takrat, ko so jih zapirali, so jim žugali, da
bodo usmrčeni, čeprav nihče od teh ni ničesar za-
krivil in čeprav ni bila nikomur uvedena no-
bena preiskava. Glavni krivec tega postopanja je še
danes v aktivni službi se nahajajoči general Braun.
Okrajni glavar, ki se je zavzel za te žrtve, je bil
premeščen iz Trebinja. Tudi na Hrvatskem je bila
brez vsake preiskave cela vrsta oseb usmrčenih od
vojaštva. Neko ženo so s tri dni starim otrokom u-
bili v postelji. Usmrčena je bila tudi neka 73 let sta-
ra žena. V neki hrvatski vasi je bilo po umiku Sr-

bov brez vsake preiskave usmrčenih 24 oseb, čez 700 oseb so pozaprlji. V neki drugi vasi je bilo brez vsake preiskave ustreljenih 18 vaščanov, med temi tudi nek pravoslavni duhovnik, ki za časa vpada Srbov v vasi ni bil navzoč. Govornik napoveduje tozadevne interpellacije z natančnim opisom posameznih slučajev. Tudi leta 1915 se niso prenehala preganjanja, tudi v najnovejšem času se še dogajajo.

O vsem tem, kar se je dogajalo na Štajerskem, Koroskem, Kranjskem, Primorskem, v Dalmaciji, Bosni in Hercegovini, se do danes ni vršila nobena preiskava. Jugoslovanom se ni dalo najmanjše zadoščenje, mnogoštevilni morileci od prostaka do generala Brauna pa še hodijo kot pošteni ljudje ponosno po svetu.

Ni se upoštevalo duševno trpljenje Jugoslovanov in tudi se ni povrnila materijalna škoda, v kolikor jo je namreč sploh mogoče popraviti. Povsod imajo za nje gluha ušesa, kvečjemu je Jugoslovanom pričakovati novih obrekovanj in zasledovanj. Jugoslovani niso našli v tej državi nobenega pravnega varstva.

Govornik obžaluje številne žrtve, toda iz krvi, ki je tekla tam doli na jugoslovanski zemlji, iz preganjanj se je nanovo rodila želja po svobodi, samostojnosti in neodvisnosti, želja, ki je spavala od l. 1848. V tem ozračju so morale, kakor je naravno, nastati državnopravne deklaracije, in nikdo ne bo mogel iztrgati iz src jugoslovanskega ljudstva ideale svobode, samostojnosti in neodvisnosti. Slepota in laž je, če kdo reče: Ta gesla vas je ententa naučila.

Ne, te ideje so dremale od leta 1848 v jugoslovanskem ljudstvu, toda preganjanja v jugoslovanskih deželah so jih vzbudila k novemu življenju. Če se naj kdo trka na prsi, potem je vojaštvo, ki si mora reči, da je ono samo izzvalo nezadovoljnost z državo in vsa stremjenja po svobodi in neodvisnosti.

Odkar so Jugoslovani v delegacijah, so vselej glasovali za potrebščine armade. Sedaj je pa položaj drugačen. Visoko cenimo osebo vojnega ministra, ker smo spoznali njega in njegovo delovanje na jugoslovanski zemlji, toda kredit se ne dovoljuje njegovim osebam, ampak vojni upravi. Ne Jugoslovani — ampak vojna uprava je kriva temu, da stranka govornika ne bo glasovala za vojni proračun.

Govor dr Verstovška.

(Dalje.)

Nagodba oškoduje avstrijsko gospodarstvo.

Vojska nas je naučila, da je ločitev monarhije v dva samostojna gospodarska ozemlja že izvedena kljub obstoječi nagodbi. Politična neodvisnost Ogrske je že davno udeleženica, gospodarsko ločitev je pa vojska dovršila. Ogrji so nagodbo v vsakem gospodarskem vprašanju obrnili v svojo korist in so se nagodbe oprijeli samo tam, kjer se jim je obetala kakšna korist.

Popolnoma je protustavno in proti obstoječim zakonom, da pride zloglasni kvotni ključ, ki je prirojen na škodo Avstrije, tudi v poštev pri presojevanju in pri reševanju skupnih gospodarskih zadev. Ze samo dejstvo, da je armadni kontingent Ogrske, preračunjen po številu prebivalstva, in sicer 43 proti 57, nasprotno so pa doneski k skupnim izdatkom določeni samo z 36,4 proti 63,6 odstotki, dokazuje, da je Avstrija vsled pogodb slabitih avstrijskih vlad škodovana za visoke svote leto za letom. (Zelo pravilno!)

Sicer se je vselej ugovarjalo, da teh 30 milijonov, ki so tvorili 7%, ni za Avstrijo nobeno tako veliko breme in ne pride tako zelo v poštev, ni se pa

pomislilo, da znašajo za časa vojske te difference — milijarde. Ze samo pri skupnih izdatkih za armado je naša državna polovica napram Ogrski oškodovana za milijarde.

Največ pridobitev so pa dosegli Ogrji s tem, da pri vseh potrebščinah za armado hočejo prispevati le samo po kvotnem ključu. Še celo pri vojnih posojilih so postopali zelo previdno in so vselej čakali na zaključek podpisovanj v Avstriji, da so mogli svoja vojna posojila zaokrožiti in prikrojiti primerno zunanjemu kvotnemu ključu. Več kakor je v sorazmerju s kvotnim ključem, ne sme podpisati vojnega posojila nobeden kapitalistično mogočen Oger, nobeden Oger, ki je imel ogromne vojne dobičke. Za Ogrje torej bremena niso neznesna; v onostranski državni polovici nikdar ne slišiš o kakih skrbih glede gospodarske krize, dočim so pri nas prepričani skoraj vsi, da v bodoče ne bo šlo in tudi ne more iti brez gospodarske katastrofe, brez poloma, ker ne bomo v stanu plačati ogromnih dolgov, ki so se nakopičili.

Če bi se po obstoječi nagodbi dosegla enakomernost gospodarskih naprav v enotnem carinskem ozemlju, bi bil nemogoč tak kontrast v gospodarskem oziru v obeh državah polovicah. Tako pa imamo pri nas gospodarski polom — na Ogrskem pa v kljub vojni gospodarski napredek. Iz tega sledi nauk: Proč s tako nagodbo! Proč z obstoječo ustavo, ki vsebuje dualizem! Ogrska nas je pri vseh trgovinskih pogodbah zavirala in nas je prisilila, da smo morali psvsod nositi stroške. Stara, sedaj za podaljšanje predložena nagodba nam je zadala največje rane, o čemer nas je posebno poučila vojna. Imamo žalostno nalogo, da povemo, kakšno ulogo so igrali gospodje iz leta 1907, ko so pomagali uresničiti nagodbo z Ogrsko. Ti gospodje imajo največji delež pri razrušitvi in gospodarskem polomu države Habsburžanov. Dočim se v Avstriji pridiguje javnosti, da je nagodba delo konsolidacije državne skupnosti, je izjavila ogrska vlada čisto po resnici, da se je po ogrskem avtonomnem carinskem tarifu in po pogodbi napravljen princip državne skupnosti, ki je še bil konsekventno v veljavi pri naših zadnjih zvezah. Zdaj obstoji dvojno različno gospodarsko ozemlje, koje je ustvaril § 58 ogrskega zakonskega člana XII.

Da je Ogrska imela prav, da pa je avstrijsko zastopstvo nalagalo ljudstvo in ga ogoljufalo, kažejo najbolje sedaj po desetih letih nasledki te nesrečne nagodbe.

Uradniška ministrstva so največje zlo za Avstrijo.

Kljub tolihvalisanemu enotnemu carinskemu ozemlju, kljub enotnemu gospodarskemu ozemlju, se je gospodarska skupnost tekom vojske tako izgubila, da niti ne moremo več govoriti o skupnem konzumnem ozemlju. Od leta do leta izgublja Avstrija napram Ogrski postojanke in upliv pri skupnih državnih interesih. Krive so tega avstrijske vlade, ki so izvršile izdajstvo na interesih Avstrije. Te vlade so vedno puščale pastí te interese in so povsod popuščale napram Ogrski, samo da so se za nekaj mesecev obdržale na ministrskih sedežih. Nesreča za Avstrijo se vedna uradniška ministrstva. Uradniški ministri morajo storiti to, kar se jim zapove od goraj: storijo pa tudi vse, kar zahteva Madžar. Uradniška ministrstva so Avstrijo že opetovano prodala Ogrski, ta ministrstva pa so tudi v notranjosti mnogo prispevala k temu, da so se naši dolgovi tako nakopičili. Ker niso nikdar imela večine v zbornici, so si jo morala kupiti, kupna cena je vsakokrat obremenila proračun z več sto milijoni. Te razmere se morejo ozdraviti šele tedaj, če se bodo enkrat za vselej odpravila uradniška ministrstva in sicer čimprej tembolje. Mogoče bi se drugim možem vendar posrečilo,

da bi dosegli vsaj enakomerno oskrbo prebivalstva z živili v obeh državah polovicah.

(Konec prihodnjic.)

Pogled v naše gospodarstvo po vojni

Avstro-ogrška monarhija je že v mirni dobi imela pasivno trgovsko bilanco, to je, njen uvoz je presegal izvoz. Svoto, za katero je uvoz presegal izvoz, smo ostali inozemstvu dolžni. Tako smo se od leta do leta bolj zadolževali. Ko bi bili ta dolg napravlili za stvari, s katerimi bi bili povečali svoje narodno premoženje, bi to ne bila nikaka nesreča. Bili bi v položaju gospodarja, ki si je najel posojilo, da si izboljša svoje gospodarstvo in s tem ustvari boljše življenjske pogoje. Toda tega pri nas žal ni bilo. Velik del našega uvoza so tvorili predmeti, s katerimi si nismo na nikak način povečali svojega narodnega imetja: razni predmeti razkošja, kolonialno blago, kava itd. Bili smo v položaju gospodarja, ki mu redni dohodki ne zadoščajo za pokrivanje življenjskih potrebščin in se mora zato leto za letom zadolževati. Kaj bo konec takega gospodarstva, leži na dlani: boben. Nič drugačen, kakor potek kopičenja dolgov v zasebnem, ne more biti tak potek tudi v splošno-narodnem gospodarstvu določenega gospodarskega ozemlja. Posledice se kažejo pred ali slej v obliki težkih kriz, gospodarskih katastrof in bankrotov. Mi v monarhiji smo te posledice pred vojno že občutili v obliki padanja vrednosti naših deviz državne rente in državne kredita. Tudi velik borzni krah leta 1912 je bil le posledica gori opisanih nezdravih razmer. Vsem nam je še v živem spominu, kako smo se par let pred vojno morali zateči v Ameriko, kjer smo dobili z veliko težavo par sto milijonov kron posojila proti uprav oduševnim obrestim.

Kdor je imel priliko potovati po inozemstvu, se je tudi lahko prepričal, da je bilo življenje v Avstriji že pred sedanjo vojno med vsemi evropskimi državami najdražje in da so bile pri nas najtežavnejše življenjske razmere. Bilo pri preko okvira časopisnega članka, ko bi hoteli raziskovati razloge tega pojava, a glavni vzrok je pač v naši pasivni trgovski bilanci, ki ima svoj izvor zopet v dualističnem ustroju monarhije, ki tišči k tlom toliko moralne, kolikor gospodarske sile narodov, ovirajoč jih v njihovem zdravem razvoju. Naravno je torej, da pri vsem tem pogled v našo gospodarsko bodočnost ne more biti ravno razveseljiv. Nikakor ne mislimo naslikati vruga bolj črnege nego je res, a po drugi strani tudi ne smemo zatikati oči pred resnico.

Ako izvzamemo zavezniške monarhije ter zasedena ozemlja, potem Svico, Nizozemsko in škandinavske države, smo vsled vojne od vsega sveta ločeni. Zato je tudi naš uvoz padel na minimum. Kar smo mogli uvažati iz gori navedenih dežel, je bilo prav neznatno. V glavnem smo bili navezani na se in na svoje lastne gospodarske vire in moči. To je bilo v nekem oziru dobro, ker se nam ni bilo treba zadolževati pri inozemstvu. Vse to pa naše valute vendar ni moglo rešiti pred razvrednotenjem. Po drugi strani pa ima to tudi svoje slabe strani: ki se kažejo v celoti še le po vojni. Ako smo vzdržali tri in pol leta z lastnimi gospodarskimi sredstvi in ako je naše gospodarstvo moralo samo pokrivati vse zahteve, ki jih je stavila nanj vojna, je moglo to storiti le z žrtvami, ki bodo morale imeti naravnost pogubne posledice za bodočnost. Naše narodno gospodarstvo se nahaja v položaju kmeta, ki je opustošil svoje gozde, izpraznil svoje hleve in ki leta in leta ni gnojl svojih njiv in je torej tiral takozvano roparsko gos-

LISTEK.

M. S.

Borba za Sv. deželo.

Ravno eno leto pred začetkom svetovne vojske sem se vozil od Rdečega morja proti Sredozemskemu morju ob Sueškem prekopu, ki loči Afriko od Azije. Na afriški strani je Egipt, na azijski strani je Sinajski polotok, kakor se navadno imenuje. Tik tega do 100 m širokega, 11 m globokega in 161 km dolgega Sueškega prekopa je na griču el-Gisir kapela „Mater božje v puščavi.“ Pač lep spomin, da je tu nekje bežala Marija z božjim Detetom in s sv. Jožem iz Sv. dežele v Egipt, kakor je tudi tukaj hodil že prej oče Abraham in pozneje oče Jakob s svojimi sinovi, izmed katerih je dosegel egiptski Jožef toliko veljavo v Egiptu. Kako rad bi bil zapustil nagli vlak, ki vozi ob prekopu, pa bi hodil raje peš po tistih krajih, kjer so hodile te svete osebe. Lahko bi jo mahnil proti Sredozemskemu morju ter ob njem romal proti deželi starih Filistejcev. A pot je dolga in pusta, skoro sama puščava, brez bivališč, brez studecev, brez živeža. S parnikom pa se pripelješ po morju iz Egipta od Sueškega prekopa, kjer je mesto Port Said, do filistejske dežele že v 12 urah. Lahko si je tedaj misliti, kako se človek odloči. Pa bolj zanimivo bi bilo hoditi po Sinajskem polotoku, ter iskati tam sledove Izraelcev, ki jih je vodil Mojzes od Rdečega morja naprej mimo Sinajske gore proti Sv.

deželi. Toda ta pot še je bolj težka in nevarna. Dunajski profesor bogoslovja dr. Alojz Musil je hodil po teh puščavah ter iskal naselbine, ki se imenujejo v Mojzesovih knjigah. To mu je bilo mogoče le tako, da je pil z nekim beduinskim poglavarjem krvno bratovščino; in ta ga je potem spremljal s svojimi velblodi ter oboroženimi spremljevalci po teh krajih. Kljub temu je bil večkrat v smrtni nevarnosti. Za-me je bilo tedaj izključeno, da bi v tako na kratko odmerjenem času mogel priti v te kraje, dasi bi zlasti rad videl Sinajsko goro z znamenitim samostanom sv. Katarine in druge vrhove ob Sinaju. A kar pa še takrat ni bilo mogoče, to se bo lahko zgodilo kmalu po sklepu vojske. Svetovna vojska divja namreč tudi na teh svetih mestih. Angleži, ki imajo nadoblast nad deloma samostojnim Egiptom, so iz Egipta prodirali proti Turkom, ki so gospodovali tudi v Sv. deželi. V začetku vojske so bili Turki nagli in so prišli do Sueškega prekopa s svojo armado. Zato se je takrat pisalo o sueški fronti. Naredili so si skozi Sinajski polotok vojno železnico, da so prevažali vojne potrebščine. V drugem letu vojske so pa Angleži vrgli Turke nazaj ter jih tiščali skoz Sinajski polotok proti filistejski in Sv. deželi. Zato so nam poročali listi o sinajski fronti. Počasi, a vstrajno so prodirali Angleži naprej. Samoobsebi je umevno, da so morali tudi Angleži zidati železnice in ceste za avtomobile in druga prometna sredstva, da so lahko spravljali tam vodo in živež za vojske ter druge reči. Koliko so tu storili prej Turki in pozneje še veliko več Angleži, se ne ve, ker se še to ne izda javnosti. Toliko pa je gotovo, da bo tudi Sinajski pol-

otok imel po vojski v prometnem oziru novo lice. V tretjem vojnem letu so se Angleži prerili skoz te peščene puščave z redkimi oazami in vadili do Sv. dežele. Na filistejski meji, pri mestu Gaza, so na spomlad Turki še enkrat vrgli Angleže ter si ohranili Gazo, izgubili so pa že Bersabs, ki je najjužnejše mesto Sv. dežele. Od spomladi do pred enim mesecem je bilo zopet na tej fronti razmeroma mirno. V tem času ni namreč nikakega dežja v teh krajih, ampak samo neznosna vročina, v kateri vojskovanje ni lahko mogoče. Obe stranki sta se pa pripravljali na bodoče boje. Turki so napravili od jeruzalemske strani kar dve železnici proti jugu, eno proti Bersabi, drugo proti Gazi. Mimo starega Hebrona pa so drčali avtomobili po krasno izdelani cesti. Pri Hebronu so pokopani oče Abraham in njegovi prvi potomci do očaka Jakoba. Kaj bi rekli ti, če bi vstali iz grobov ter gledali te novotarije. Tudi cesta proti Sv. Ivanu v gorah (Ain-Karim), kjer je bil nekaj časa glavni stan nekega turškega poveljnika, je bila izvrstno popravljena. Nekdaj je šla Marija, mati božja, iz Nazareta obiskat teto Elizabeto v le-ta kraj. Kako težavna še je bila takrat ta pot! Saj je bilo pred vojsko v celi Sv. deželi le malo poštenih cest. Na voznih cestah ti je običaj voz ali pa se je potrl kolo. Vojna sila je napravila v tem oziru v par letih več kulturnega dela, kakor so ga prej napravili Turki v stoletjih. Turki se sploh za take reči niso brigali. Saj so še to betvico železnice, ki je bila v Sv. deželi pred vojsko, naredile tuje države, ponajveč Francoska.

(Dalje prihodnjic.)

podarstvo. To pa se mora prej ali slej masčevati in dovesti do gospodarske katastrofe.

Po vojni naš kmet ne bo imel živine, da bi mogel obdelati svojo zemljo, ne gnoja, da bi pognojil svoje polje; tovarnarji ne bodo imeli surovin, da bi mogli zopet začeti s svojimi obrati, dočim bodo naša trgovska skladišča prazna. Kmetje bodo morali gledati, da zopet napolnijo svoje hleve ter nadomestijo fundus instructus in inventar, tovarnarji, da dobe surovine, trgovci, da nakupijo blago za svoje trgovine. Za vse to se bomo morali obrniti na inozemstvo. Žive živine pač ne bomo mogli mnogo uvažati. V glavnem bo pač treba čakati na domačo prirejo. To pa bo le mogoče, ako se bo domači živinoreji nekaj prizanašalo. Zato bo treba brezpogojno dovoliti uvoz prekomorskega mesa, to ne le da se preskrbi prebivalstvo mest in industrijskih krajev, temveč tudi zato, da se bo mogla domača živinoreja oddahniti in spopolniti vrzeli, ki jih je povzročila vojna. Glede uvoza surovin bomo že samoposami odvisni od inozemstva in enako, vsaj prvo leto po vojni, glede žita. Pa, kaj tudi treba vse to podrobno naštet. Manjkalo nam bo po vojni vsega: živine, živeža, strojev, obleke surovin in za vse to se bomo morali obrniti na inozemstvo in sicer po velikem delu na svoje sedanje sovražnike. Če in pod kakimi pogoji nam bodo hoteli prodati naši današnji sovražniki vse to, kar bomo nujno potrebovali, je zopet odvisno od mirovnih pogojev. Vsenemci lahko kriče o „nemškem miru“, ki naj bi vsemu svetu narekoval mirovne pogoje, ki so jih postavili nemški sovinsti. Toda ta vojna ima svoj izvor v gospodarskih razlogih, tako bo tudi končala kot gospodarska vojna. Gospodarsko pa je danes entente močnejša. Zato je mogoče le mir, ki bo upošteval uspehe vojne na eni, z gospodarsko močjo na drugi strani. Torej na podlagi medsebojnih kompenzacij. Miru potrebujemo vsi. Po sklenjenem miru pa bodo narodi in države zopet stopili v medsebojne trgovske stike. Saj potrebujejo tudi narodi (države) drug drugega in so drug od drugega odvisni. Kaj se pravi, biti izoliran od vsega sveta, okusimo že 3 in pol leta bridko dovolj na lastni koži. Mir, ki bi izpadel po želji vsenemcev, pa bi utegnil povzročiti, da bi se nadaljevala še leta in leta gospodarska vojna proti centralnim državam. Tega pa mi ne bi mogli vzdržati in Nemčija, kot pretežno industrijska država, seveda še manj. Takoj po sklenjenem miru se bomo zato morali obrniti na svoje današnje sovražnike, da nam prodajo vse ono, česar sami ne bomo imeli in kar bomo nujno potrebovali. Ali bodo oni to hoteli? Ko bi mi mogli ono, kar bomo rabili, plačati v gotovini, bi mogli reči: Za denar se vse dobi, da si v mednarodnem prometu tudi ta rek ne velja vedno. Toda mi se bomo morali obrniti na danes nam sovražno inozemstvo ne le, da nam prodajo, česar ne bomo imeli, a bomo rabili, temveč tudi, da nam vse to kreditirajo. Godilo nam se bo torej tako, kot človeku, ki mora prositi za kredit onega, s katerim se je pravdal, ki mora prositi svojega včerajšnjega pravnega nasprotnika, da mu posodi denar za plačilo pravnih stroškov. Na vsak način bomo torej odvisni od dobre volje svojih današnjih sovražnikov. Ta dobra volja pa bo seveda odvisna od pogojev, pod katerimi bo sklenjen mir.

Kredit, ki ga bomo rabili v inozemstvu, pa bo znašal, četudi ne toliko, kakor pišejo ententni in ententni prijazni listi, 15–30 milijard kron (glej članek „Gospodarski položaj Avstrije in inozemstvo“ v naši „Straži“ od dne 8. t. m.), vendar več milijard K. Sedaj pa treba pomisliti, kako neprimerno boljši je bil naš gospodarski položaj pred vojno, ki je uničila na milijarde vrednot in kljub temu že pred vojno nismo imeli takorekoč nikakega kredita v inozemstvu. A kaj bo šele po vojni? Kje so one kompenzacije, ki jih bomo mogli nuditi sedaj sovražnemu inozemstvu za kredite, ki nam naj bi jih to inozemstvo dovolilo? Jasno je, da smo tu pred problemom, ki ga dualistična monarhija ne bo nikdar rešila. Le presoditje monarhije v zvezo zadovoljnih narodov more rešiti njeno gospodarstvo pred popolnim polomom in narode monarhije pred gospodarskim poginom.

Orlandov govor.

Italijanski ministrski predsednik Orlando je imel dne 12. decembra v italijanski zbornici govor, v katerem je med drugim izjavil naslednje:

Sklepi pariške četverosporazumove konference dajejo poročilo, da hočejo zavezniki kljub velikim težavam Italiji priskrbeti za nadaljevanje vojske potrebne živile, premoga in surovin. Drug velik dogodek z mednarodnega stališča je vojna napoved Zedinjenih držav Avstro-Ogrski. Dočim se je na ta način končevala vojna prekrižala sovražna šahova poteza, namreč vera v možnost, da bi Avstro-Ogrska odpadla od Nemčije, smo mi, Italija, vedno tesneje v bratški solidarnosti zvezani z veliko ameriško ljudovladno.

Usodo Poljske so vlade Nemčije in Avstro-Ogrske skušale spremeniti v predmet političnih kombinacij in kompenzacij; zato so se zvezane velesile združile in namen, ustanoviti neodvisno in nerazdeljeno Poljsko.

Najnovejši dogodki tekom ruske revolucije nam res ne morejo dati nobenega upanja. Ena stranka se je polastila petrograjske vlade. Med tem manjka Rusiji sedaj zastopstvo, manjka ji redna politična usta-

va. Zavezniki čakajo, da bi kot legitimno priznali le tisto vlado, ki bo res odkritosrčen stalen izraz ljudske volje in bo imela pravico govoriti v imenu ruskega ljudstva.

Ne smemo pa tudi pozabiti, da ima odpoved Rusije zelo resne vojaške posledice. Tudi velikost škode, ki jo stvar četverosporazuma trpi vsled tako obsežne spremembe razmer glede nasproti si stoječih vojaških sil, se ne da zanikati. Nepristransko pa lahko povdarjamo, da so se enake premenjave zdaj v tem, potem pa zopet v drugem smislu večkrat dogodile v tej ogromni vojski, a niso bile nikdar odločilnega pomena. Faktorji vojske, tako ljudje, kakor vojna sredstva, ostanejo vedno na strani četverosporazuma. Treba je le, da se ti faktorji spravijo do veljave in da se med zavezniki doseže tista skupnost in tisti red, kateri bo četverosporazumove sile ne samo sešteval, ampak tudi v resnici pomnoževal.

Odkar je odpovedala Rusija, kar pa si naši sovražniki naj ne pripisujejo kot zaslugo, kvečjemu le na rovaš svoje rafinirane in res popolne umetnosti v korupciji in perfidiji, so naši sovražniki zopet našli svojo prirojeno prevzetnost in tisti nepravilni in predrzni ton, ki odgovarja njih mišljenju. Osrednje države pravijo, da hočejo mir, a pogoje za mir držijo zavite v oblak, da imajo tako v rokah sredstva za razširjenje kali sumničenja nad zavezniki in za pritiskanje razpoloženja pri četverosporazumovih narodih k tlom.

Ostali svet ne mara kakega, če tudi ne nečastnega miru, temveč hoče končnoveljavni mir, ki bi za vselej onemogočil ponovitev nasilstva in grozot, ki so ogrožale človeštvo z vrnitvijo k barbarstvu. Na ta način hoče ostali svet v bodoči ustavi Evrope zagurati vsem velikim in malim narodom legitimne in naravne pogoje za njih politični, socialni in gospodarski razvoj v nekršeni enotnosti njih narodne zavesti. Na teh podlagah smo mi pripravljene skleniti mir. Medtem pa izjavlja Italija, da je zopet pripravljena se boriti za veliko stvar in ohranjanje svoje vero v zmago svobode in pravičnosti.

Lloyd George za nadaljevanje vojske

Angleški ministrski predsednik je imel dne 14. decembra med voditelji angleškega zrakoplovstva govor o zmagi in miru. Svaril je pred neko osrednjo stvarjo, ki ni ne zmaga ne poraz, in pred tistimi, ki menijo, da se more vojska končati z neko mirovno pogodbo, z ustanovitvijo zveze narodov, z razsodiščem in razoroženjem. To je prava politika po zmagi. Zmaga je bistvena za svobodo sveta. Čimdalje traja vojska, tembolj se bližamo svojemu cilju: zato pa bi bila mirovna ponudba Prusiji izdajstvo naše velike naloge. Smrtinonosni prijem briške mornarice rodi učinke in hrabrost angleških čet proizvaja pritisk, ki se bo nazadnje izkazal. Rusija preti, da se bo umaknila iz vojne. Resnosti položaja ne maram zmanjšati. Rusija nas ne bo, kakor meni, dovedla do splošnega miru, ona bo samo zavlekla mir na svetu. Če bo sovražnik s svoje vzhodne fronte, kjer je doslej bila zaposlena več kot tretjina njegovih moči, mogel umakniti stotisoče svojih čet in veliko množino vojne gradiva, da napade Anglijo, Francijo in Italijo, je to za našo že prej veliko nalogo resen prihratek. Če se je ruska demokracija odločila, da bo opustila boj proti vojaški avtokraciji, bo ameriška demokracija sprejela ta boj. Rusi so velikodušen narod, bojevali so se hrabro, toda imeli so vedno in brezdvomno tudi v tej vojski najbolj pomanjkljivo organizirano državo. Anglija je bila zadnji dve leti močna protiutež proti Nemčiji. Polom v Rusiji in začasni poraz Italije nam nalagata veliko breme, dokler ni Amerika pripravljena. Ni pa treba strahu. Že pošiljamo Italiji čete na pomoč. Imamo še precejšnje rezerve doma. Ministrstvo pripravlja predloge za zbiranje novega moštva in za varovanje obstoječega moštva.

Kuba v vojski z Avstrjo.

Poročila iz Novega Jorka naglašajo, da je kubanski parlament napovedal vojno stanje med Kubo in Avstro-Ogrsko.

Premirje.

Ruska narodna skupščina.

„Daily News“ poroča v sredo iz Petrograda, da se je otvorila ruska ustavodajna skupščina; otvoritve se je udeležilo komaj 40 oseb. Izvolila se je komisija, ki bo izdala oklic na rusko ljudstvo.

Razdelitev posesti na Ruskem.

Stokholmska poročila pravijo, da se je v Rusiji že pričelo s pripravami za razdelitev zasebne posesti. V sredi meseca januarja bodo razdeljevalne komisije pričele z delom.

Nov rumunski poveljnik.

General Precean, pribočnik kralja Ferdinanda,

je prevzel vrhovno poveljstvo vseh rumunskih čet, ki so ločene od ruskin.

Italijansko bojišče.

Na fronti med Piavo in Asiagom — armadne skupine Kraus- Krobatin- Hötzenhof se polagoma bližamo benečanski ravnini. Naš pritisk proti mestu Bassano ob Brenti je vedno močnejši. Boji za višinske postojanke so zelo krvavi. Lahki se krčevito branijo. Dne 14. t. m. smo zavzeli goro Col Caprile, ki leži ob Brenti zahodno od goro Monte Grappa.

Col Caprile.

Naši so dne 14. t. m. na vzhodnem bregu reke Brente zavzeli 1288 m visoko goro Col Caprile, ki leži južno od kraja San Martino. Ta postojanka je bila važni temeljni kamen za obrambo italijanske črte ob Brenti.

Proti mestu Bassano.

Maršal Conrad se pomika dan za dnevom vedno bolj proti benečanskemu mestu Bassano. Sedaj je še samo vprašanje nekaterih dni, ko bodo naše čete prodrle čez gorovje Sedmih občin na veliko benečansko ravan.

Cadorna proklet.

Ko je Sonnino v italijanski zbornici omenil ime „Cadorna“, so zagrmeli klici: „Postavite ga pred državno sodišče!“ Poslanec Ferri je celo stavil predlog, da se naj Cadorna obsodi. Cadorna in Sonnino so v zbornici izžvižgali. Ko se je imenovalo ime teh dveh mož, je nastal v zbornici velik hrum. V Rimu se širijo letaki, v katerih se pravi, da je Cadorna črtan iz italijanskega naroda.

Ladja „Wien“ potopljena v tržaškem pristanišču.

Italijansko uradno mornariško poročilo poroča, da so dne 10. decembra lanke laške ladje vdrla v tržaško pristanišče in so oddale proti dvema ladjama tipa „Monarch“ 4 torpedne strele, ki so eksplodirale. Ena ladja, namreč „Wien“, se je potopila. Italijanske ladje so se vrnile nepoškodovane.

Turška bojišča.

Boji v Palestini.

Angleški general Allemby, ki je zavzel mesto Jeruzalem, je dne 12. decembra napredoval v središčni črte med Jeruzalemom in Jafo. Angleži so zavzeli kraje Sejk-Obeid in Hadid. 50 Turkov je bilo ubitih, 10 pa vjetih.

Sveti ostanki prenešeni iz Jeruzalema v Damask.

„Corriere della Sera“ poroča, da so vse relikvije v Jeruzalemu prenesli v Damask. Med prenešenimi relikvijami se nahajajo tudi ostanki sv. groba.

Politične vesti.

Za jugoslovansko deklaracijo. Občinski odbor trga Gornji grad je v svoji seji dne 1. decembra sklenil soglasno sledečo resolucijo: Občinski odbor trga Gornji grad izreka kot tolmač mišljenja občanov Jugoslovanskemu klubu v dunajskem državnem zboru toplo priznanje in zahvalo za neustrašeno in smotreno zasledovanje narodnega cilja, izražene ga v deklaraciji dne 30. maja 1917 in ga prosi, naj krepko nadaljuje in vstraja pri započetem delu do dosega narodnega ujedinjenja. — Občina Imen o pri Podčetrtku se je v seji dne 9. decembra pridružila jugoslovanski deklaraciji z dne 30. maja t. l. Tozadevna izjava se je poslala g. poslancu dr. Jan-koviču. — Občinski odbor občine Cven pri Ljutomeru je v svoji seji dne 8. t. m. izrazil poslancem Jugoslovanskega kluba svojo popolno zaupanje in se enoglasno izrekel za jugoslovansko deklaracijo z dne 30. maja, t. j., za združitev Slovencev, Hrvatov in Srbov pod žezlom Habsburžanov.

Slovensko ženstvo za jugoslovansko deklaracijo. Slovenske narodne žene in dekleta slovesno izjavljamo, da smo z dušo in srcem za majniško deklaracijo Jugoslovanskega kluba ter zahtevamo v habsburški monarhiji ujedinjenje našega slovensko-hrvatsko-srbskega naroda. V strašni vojni nam krvavijo naša srca iz tisočerihi ran, na bojiščih nam padajo ljubljni možje, sinovi, očetje, bratje in zaročenci, doma nam beda in trpljenje naših družin nalagata neznoša bremena. Naše solze, naša tuga in naše trpljenje ne morejo in ne smejo biti zaman! Svoje gorje polagamo na oltar svojega naroda. Bol in solze slovenske matere, žene, hčerke in neveste morajo biti skupno s krvjo slovenskih mož in mladeničev odkupnina za ljubljani narod, da tudi njemu zasije solnce svobode. Zavedajoč se svojih dolžnosti kot varuhinje slovenskega domačega ognjišča, za-

tevamo v svojem imenu, v imenu svojih dragih na bojiščih, v imenu svoje dece za ves naš mili narod ujedinjenje, samostojnost, neodvisnost. Hočemo, da bodo naši otroci srečni in svobodni občani svobodne Jugoslavije. Pozdravljamo naše narodne poslance v Jugoslovanskem klubu. Izrekamo jim svoje priznanje za dosledno in neustrašeno delo v smislu deklaracije ter globoko obsojamo vsako kršenje jugoslovanske solidarnosti kot narodno izdajstvo. Iz dna svojega srca si želimo slovenske žene miru. Resničen mir prinese našemu narodu le zedinjena Jugoslavija, kakor jo zahtevajo naši poslanci v svoji deklaraciji. — Cilka Krekova. Franja dr. Tavčarjeva. — Do sobote, 15. dec. opoldne, je podpisalo izjavo že nad 10.600 slovenskih žen in deklet iz Ljubljane in neposredne okolice. — Slovenke na Štajerskem, posnemajte!

V tuji službi. „Straža“ je ob Šusteršičevem uskoštvu iz Jugoslovanskega kluba pisala, da je dr. Šusteršič s tem storil nemstvu uslugo. Da je ta sodba povse resnična, spričuje radostni sprejem Šusteršičevega izstopa in od njega nameravanega razbitja. L. S. v nemškem časopisju. Nemška politična javnost je toliko odkritosrčna, da povdarja vzporednost in skladnost med frankovsko akcijo, ki je pritegnila k sebi starega nadškofa dr. Stadlerja v Sarajevu, in med akcijo Šusteršičevo, Lampetovo in njihovih pajdašev, ki izrabljajo moč, katero jim zdaj tudi kranjski deželni odbor, katere pa po primodnih volitvah ne bodo imeli več. Z naivnostjo združuje nemško časopisje tudi velik optimizem, ko pričakuje, da bo frankovska in Šusteršičeva akcija uspela. Glasilo nemških krščanskih socialcev, v narodnem in vojnem, oziroma mirovnem vprašanju slabo krščanska „Reichspost“, razpravlja v svoji številki z dne 13. decembra v članku, poslanem iz Ljubljane, pod naslovom: „Boji med Slovenci“ o sporu med pristavši jugoslovanske deklaracije in zastopniki stare slovenske politike (Šusteršičevo skupino), hvali nadškofa Stadlerja, graja škofa Jegliča in predstavlja Šusteršičevo razmerje napram deklaraciji tako, kakor da je on ne bi bil podpisal. O nadah Šusteršičeve Slovenske kmečke stranke sodi: „Zdi se, da ni več daleč čas, ko bo novi kmetijski stranki mogoče uresničiti pregovor, da je najboljša parača udarec in da na robato klado sodi robat klin. Zmagala bo slednjič čista struja, ki si je ohranila jasek pogled za to, kar je mogoče, in ima na čelu avstrijsko misel. Ta je bila, je in bo; deklaracija pa je sen, odet v besede, ki ga sanja le del ljudstva in za katerega že zavoljo tega, če se ne oziramo na druge ovire, sodi vprašaj.“ Iz teh besed zveni srčna nemška želja, naj bi nazadnje med Slovenci vendar zmagala protijugoslovanska, oportunistična in vladinska politika Šusteršiča in pajdašev. Z istimi željami in nadami je pozdravilo Šusteršičevo razdiralno politiko tudi vsenemško, Slovanom strupeno sovražno časopisje, kakor „Marburger Zeitung“ in „Deutsche Wacht.“ Poslednji list, ki ima intimne zveze s predsednikom štajerskega nemškega Volksrata dr. Ambroschitzem, je v soboto, 15. decembra, objavil članek: „Razkol med avstrijskimi Jugoslovani“, v katerem opisuje dr. Stadlerjevo izjavo proti deklaraciji in izstop dr. Ivana Šusteršiča in Jakliča iz Jugoslovanskega kluba, in ustanovitev Slovenske kmečke stranke „avstroljubne smeri.“ Članek se začne z nadebudno napovedjo: „V taboru avstrijskih Jugoslovancov se, kakor se zdi, pripravlja razkol, ki more biti važen za notranje državno preobnovo“, in konča se z nado: „O teh najnovejših jugoslovanskih stremljenjih se more, prej — kakor med Čehi — upati, da bodo dosegli uspeh.“ Ti nemški glasovi, ki se vsak dan množujejo, so doleteni in odločni dokaz za to, komu služi Šusteršičeva razdiralna politika. Vsem, ki čutijo iskreno in dejansko narodno, je zagotvetno, kako se morejo na kranjskem najti takšni ljudje, ki se s Šusteršičem udnajo v tujo službo proti lastni domovini, proti njeni veliki nalogi, proti njenemu stremljenju, proti njenemu trpljenju.

Slov. kat. akad. tehn. društvo „Danica“ je poslalo deželnemu glavarju dr. Šusteršiču sledečo pismo: „Preblagorodni gospod dr. Ivan Šusteršič, deželni glavar vojvodine Kranjske, Ljubljana! Slovensko kat. akad. tehn. društvo „Danica“ je na svojem izrednem obnem zboru dne 8. decembra 1917 soglasno sklenilo, da Vas črta kot častnega člana. Nameravali ste ustanoviti posebno društvo akademičnega starešinstva in hoteli tako sejati razdor in sovražstvo v vrste naših starešin. Vaše delovanje zadnjega časa ne odgovarja principom slovenskih katoliških shodov, osobito ne geslu „Danica“: „Na delo krščansko!“ V času, ko se zbira naš narod v ljubezni k skupnemu delu, se je pod Vašo zaščito razbila enotna združena organizacija in ustanovila kapitalistična, osebnim interesom služеща banka. Zasedali ste in sejete razdor med katoliško slovensko ljudstvo in ste zapustili kot narodov zastopnik katoliško-narodne delavce. S tem korakom ste stopili v nasprotje z delovanjem našega prevzvišenege vladike, in škodovali tako katoliški kakor narodni stvari.

Vtis dr. Koroščevega govora. Govor poslanca dr. Korošca v vojnem odseku avstrijske delegacije je napravil izredno velik vtis. Poročevalce „Slov. Naroda“ javlja svojemu listu, da je bil vtis naravnost nepopisen. Ko je govornik končal, je vladala v dvorani nekaj časa popolna tišina. Pozneje so prišli k dr. Korošču razni nemški delegati ter so mu izjavili: Če je vse to res, potem vas Jugoslovane razu-

memo. Praški agrarni list „Venkov“ piše: „Delegatom, ki so ga poslušali, je zastajal dih. Dr. Korošec je zgražajočemu se poslušalstvu navajal dejstva za dejstvom, naznanjal imena generalov, častnikov in vojakov, ki so zagrešili one zločine. Delegat Korošec je govoril z ogorčenjem in klic po masčevanju za vse te krutosti je zvenel iz njegovih besed. Vtis njegovega govora je bil tako ogrožen, da je takoj po odmoru moral vstati vojni minister, da brani napadene, seveda zaman.“ Glavno glasilo nemške socialne demokracije „Arbeiter-Zeitung“ sodi tako-le: „Na dr. Koroščeva odkritja o vnebovpijočih dejstvih je odgovoril g. vojni minister z najstarejšimi frazami. To je prazno besedičenje in upamo, da se bo g. vojnemu ministru že v delegacijah povedalo, kar mu gre. Resnica je, da je v govorih in interpelacijah v poslanski zbornici nakopičena naravnost uničujoča obilica takih dejstev, in resnica je, da vojno ministrstvo ni preiskalo in ni dalo pojasnila o njej. Redni odgovor na interpelacije ukrajinskih, jugoslovanskih in italijanskih poslancev, ki v prvi vrsti poznajo te žalostne stvari, je nalog, da se interpelacije ne smejo objaviti. Če torej vojni minister dr. Korošca poziva, naj mu da „konkretna podatke“, katere bo, kakor se je izrazil — in že ta izrek priča, kako malo resno mu je za stvar — „porabil za nadaljno obravnavanje“, potem deluje to na tiste, ki te žalostne stvari poznajo, naravnost izzivajoče. Kako malo resno meni vojni minister s preiskavo sploh, je potem natanko dokazal. Zavaroval se je proti temu, da dr. Korošec „pregreške, ki so jih morda (morda!) zakrivil posamezniki, posplošuje in označuje za večni madež na častnem ščitu armade.“ In nato se zavaruje proti „postopanju“ dr. Korošca, „ki častnika navaža z imenom!“ Najprej bi hoteli slišati samo imena, če se pa navede ime, so pa mučno prizadeti.“

Gospodska zbornica je v svoji seji dne 15. decembra sprejela zakon o ustanovitvi ministrstva za socialno skrbstvo, predloge o civilnih vojnih oškodovanih, njih svojih in zaostalih, o varstvu vojnih beguncev in nato predlog o dvehletnem podaljšanju avstro-ogrske nagodbe.

V armadnem odseku avstrijske delegacije se je v petkovi seji pritoževal goriški slovenski delegat Fon zlasti glede stiskanja nevojaškega prebivalstva Gorice in Gradiške, ker ni bilo med tem prebivalstvom nobenega človeka, ki bi bil mogel zagrešiti kako izdajstvo napram državi, in je namenoma navajal slučaj poslancev Rybara in Vukotiča. Govoril je proti knezu Auerspergu, ugovarjal proti germanizacijskim stremljenjem v armadi, bičal vojaško sodstvo ter izrazil več želj, kako se naj Gorica na novo zgradi.

Vprašanje kvote. Dne 14. t. m. popoldne je imela avstrijska kvotna deputacija svoje posvetovanje. Vstaja na svojem. Že v prejšnjih sejah zavzetem stališču, da se podaljša dosedanja kvota za eno leto, da bi torej bila veljavna do konca leta 1918. Ogrska vlada izjavlja, da se to stališče ne strinja s sklepom ogrske kvotne deputacije, ker je namreč ogrska kvotna deputacija naznanila avstrijski deputaciji, da je podaljšala kvoto za dve leti. V takem slučaju odloči vladar, do katerega se obrne ogrska deputacija.

Novo koncesije Madžarom. Nedavno se je javilo, da bo avstro-ogrski konzularni dvor, ki je dosedaj imel svoj sedež v Carigradu, prestavljen na Dunaj in v Budimpešto, bo torej dualiziran. Konzularno vodstvo je bilo dosedaj enotno, torej za Avstrijo in Ogrsko skupna zadeva. Dualizacija tega sodnega dvora, ki bi se naj sedaj izvršila, zadeva v zelo veliki meri interese celokupne države. Ne manjka glasov, ki navajajo slabe državnopravne posledice, ki jih je svoj čas imela za skandinavsko Unijo delitev na dva dela švedsko-norveškega konzularnega sodstva. V zvezi s tem razširjenjem dualizma se v dunajskih političnih krogih živahno razmotriva o tem, da se morebiti bo avstro-ogrska armadna organizacija razdelila na dveje. Baje obstoja načrt, da se ustanovi lastna avstrijska in lastna ogrska armada, dočim je bila dosedaj skupna c. in kr. armada, zraven še avstrijska deželna bramba in ogrska honved. Istofako bo baje dosedanje c. in kr. vojni ministrstvo deljeno v avstrijsko in v ogrsko vojni ministrstvo in se bo s tema ministrstvom združilo dosedaj obstoječe ministrstvo za deželno brambo, oziroma honvedsko ministrstvo. V bodoči ogrski armadi bo odpravljena nemščina kot poveljevalni jezik. V prihodnje bodo morali biti zmožni nemškega jezika samo ogrski štabni častniki, ne pa tudi drugi častniki. Na tej podlagi hoče ogrski ministrski predsednik Wekerle ustanoviti novo vladno stranko. Iz tega poročila je razvidno, kako prav so imeli naši poslanci, zlasti dr. Korošec, ko so v državnem zboru in v delegacijah opozarjali na rastoči madžarski upliv v armadi in protestirali proti njemu.

Pri cesarju so bili dne 15. t. m. Poljaki in Rusini. Predložili so mu svoje narodne zahteve.

Tedenske novice.

Somišljeniki! Ne pozabite, da je mesec december določen za agitacijo in zbiranje prispevkov za Tiskovni dom. Vsi na delo!

Vabilo na naročbo Pondeljkeve Straže. Straža, ki izhaja v pondeljek, se more naročiti tudi sama za se. Sama pondeljkova Straža stane:

za celo leto	K 4.—
za pol leta	K 2.—
za četrt leta	K 1.—

Naročnina se pošlje na naslov: Upravištvo Pondeljkeve Straže v Mariboru. Že zadnji pondeljek smo priložili položni e nekdanjega Našega Doma, po katerih se tudi lahko pošlje naročnina za Pondeljkovo Stražo.

Duhovniške vesti. Prestavljena sta č. g. kaplan Alojzij Sagaj iz Sv. Lovrenca na Drav. polju k Sv. Janžu na Drav. polju, in č. g. kaplan Ignacij Grifič od Sv. Janža na Drav. polju k Sv. Juriju ob Ščavnici.

† Župnik Rudolf Krener. Dne 15. decembra t. l. je v najboljši moški dobi v starosti 42 let zatisnil na veke svoje oči č. g. Rudolf Krener, župnik na Keblju nadžupnije konjiške. Rojen je bil 4. aprila 1875 v Laškem, v mašnika posvečen 25. julija 1899. Kot kaplan je služboval pri Staremtrgu, v Šmartnem pri Šaleku, pri Sv. Andražu nad Polzelo, v Gornjemgradu, v Sevnici, pri Sv. Rupertu v Sov. goricah do 31. marca 1912, ko je bil imenovan za župnika na Keblju. Pogreb je bil danes ob 10. uri predpoldne. Rajni je bil vnet in goreč duhovnik, ljubeznjiv in postrežljiv in prijaznega vedenja. Počivaj v miru. V večnosti vživaj plačilo za tvoja dobra dela!

Ministerialna komisija. Naš poročevalec iz Dunaja nam piše: V predzadnji številki ste pisali, da je bilo zaslišanje v letu 1914 nedolžno preganjanih lavantinskih duhovnikov po ministerialni komisiji nepotrebno. Temu pa ni tako. Dozdaj se za nedolžne žrtve — tudi za štajerske duhovnike — nikdo ni potegoval pri centralnih uradih, kakor edino le Jugoslovanski klub. Leta 1914 je naše duhovnike v cerkvi sv. Stefana na Dunaju vprico članov cesarske hiše odlično in javno branil in zagovarjal kardinal Piffl, a to ni bilo uradno. Pri nekaterih centralnih mestih na Dunaju se je uradno interveniralo za duhovščino celovške, goriške in tržaške škofije. O promemoriji glede lavantinskih duhovnikov, ki jo je vposlal mariborski konzistorij, kakor poročala Vaš list, že pred več kot dvema letoma na centralna mesta na Dunaju, pa tam ni nič znano. Res čudno, kje neki je običaj ta uradni zagovor štajerske duhovščine, če se je odposlal. Zanimivo bi bilo, to stvar nekoliko natančneje zasledovati, da se pojasni; kajti to vendar ne gre, da setak uradni zagovor, ki naj reši čast nedolžnih žrtv in duhovskega stanu sploh, kratkoma izgubimelena enem, ampak istočasno na več centralnih mestih!

Plemstvo je podelil cesar polkovniku v pokoju Jerneju Aljančiču.

Izvoz na lastno pest. V ogrski državni zbornici je dne 12. decembra ogrski ministrski predsednik Wekerle izjavil, da bo glede na uvoz blaga od zunaj ogrska vlada postopala sporazumno z avstrijsko, ker bi prevelik uvoz še bolj obremenil našo valuto. Glede na izvoz iz Ogrskega pa si je ohranila ogrska vlada svobodne roke; izvažajo torej, kar in kamor hoče, ne da bi ji avstrijska vlada mogla delati ovire. Nakopičene zaloge, tako je rekel Wekerle, se bodo izvažale. Ogrska nima nakopičenih industrijskih izdelkov, katere mora uvažati, marveč živila. Ta živila more sedaj Ogrska vsled dogovora z avstrijsko vlado izvažati, kamor hoče, torej tudi v inozemstvo. Pri nas manjka žita, krompirja in sploh vseh živil. Ogrska pa more izvažati svoje nakopičene zaloge. Ali ni tak dualizem vreden, da se ohrani tudi v bodoče?

Dopisi

Maribor. Mestni gospodarski urad je za mesno prebivalstvo upeljal sezname nakupovalcev pri posameznih trgovcih, da se tako oméji nepotrebno nastavljanje in čakanje na živila in drugo blago. Do dne 20. decembra mora vsaka družina izpolniti 2 karti-naročilnici in jih ob enem z družinsko nakupovalno karto izročiti do tega roka trgovcu, pri katerem hoče nakupovati v bodoče živila in druge gospodinjске potrebščine. Trгоvec mora dati eno karto, na katero se pritisknil svoj pečat, z družinsko nakupovalno karto vred nazaj, druga naročilna karta pa ostane pri trgovcu. Naročilne karte se dobijo v policijskih stražnicah in pri trgovcih. Trгоvec mora sezname svojih odjemalcev najpozneje do dne 30. decembra oddati mestnemu gospodarskemu uradi, da jim nakaže potrebno blago.

Fram. Zborovanje našega Izobraževalnega društva se je sijajno obneslo. Udeležba je bila zelo lepa. Govoru zastopnika S. K. S. Z. smo sledili z napeto pozornostjo. K društvu se je prijavilo lepo število novih udov. Za Tiskovni dom so darovali zborovalci več sto kron, med temi dva uda po 100 in 150 K. Slava vrlim, zavednim, narodnim Framčanom!